

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: **RÉPÁSSY MIKLÓS.**
Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A magyarországi tokfélékről. I. SMJ. II. Dr. U. E. — Pisztránghorgászó helyek. U. — Magyar édesvízi halhatározó. (Folyt.) Dr. Unger Emil. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hivatalos árjegyzések. — Hirdetések.

A magyarországi tokfélékről.

I.

Országunk folyamaiban a tokok következő fajai fordulnak elő: a viza, a síma- és a tüskéstok, a sőreg, az esztiketok vagy viasztok és a kecsége.

Legelterjedtebb ma is a kecsége, vele majdnem minden folyó vízében találkozunk, még a vizek legfelsőbb tájékán is; a símatok szintén sok helyen található ott, hol kecségék tartózkodnak, ellenben a többi tokfélék: a tüskéstok, a viza, sőreg, nagyon ritkán fordul elő; e fajok legkedvesebb tartózkodási helye az Alduna, honnan ha fel is rándulnak a felső folyószakaszokba, huzamosan sohasem tartózkodnak ott.

Orsovánál és környékén fogják a tavaszi és nyári hónapokban a legtöbb tüskéstokot, vizát és sőreget.

Régezte az Orsova és Budapest közt közlekedő személyszállító hajók szállították e halakat a főváros halpiaczára; bizony nem valami gyors és kifogástalan szállítás volt, három napot vett igénybe; nagy idő, különösen a nyári hónapokban, a halak csomagolásánál bőségesen kellett azokat jéggel ellátni, hogy a három napi utat kibírják.

1876-ban aztán megnyílt a karánsebes-orsovai vasútvonal, a hajón való szállítások megszűntek. A vasúti szállítás könnyebben és gyorsan ment. Most már aztán sokszor előfordult, hogy a főváros halpiacszán valósággal felhalmozódtak a tokok, a mi azt eredményezte, hogy 20 krajczárért fizették a pesti halászmesterek kilóját a halnak; de akármilyen olcsón fizették is, mégis egyre küldték a tokokat.

Ez jellemzi leginkább, hogy még egy pár évtized előtt is, milyen bőséges volt a tokok fogása az Aldunán. A fogások csökkenésének fő okát a szorosok szabályozásában találok; végképp ugyan nem pusztították el a tokok kedvenc tartózkodási helyét, mivel most is fog-

nak még belőlük, de már megközelítőleg sem a régi mennyiségben.

Az orsovai tüskéstokokat a Romániából importáltaktól már messziről megkülönböztette a halkereskedő. Az aldunai vizekből érkező tüskéstokok nyúlánkabbak, mint a romániaiak és csillagzatos tüskéjük is fejlettebb. Nyúlánkabbak, azt lehet mondani izmosabbak, mert az aldunai szorosokban a víz sebessége nagy és így az az elleni folytonos küzdelmében a hal izmosabb, nyúlánkabb lesz. De hogy miért fejlődnek ki nagyobbra és erősebbre a háton lévő tüskés csillagzatok, annak elfogadható magyarázatát nem tudom adni.

Az Orsováról érkező kecségék is felismerhetők, orruk hegyén gömbölyű növések vannak; ezt felsőtiszai kecségénél soha nem tapasztaltam; bizonyára onnan ered az orr eltompulása, hogy az aldunai köves mederben a kecsége a kövekre lerakódott mohaféléket túrja, hogy a moha között élő állatkákhoz hozzáférjen. Ezt a feltevésemet igazolja az, hogyha kecségék soká vannak elbárázva, orrukon szintén ilyen gömbölyű kinövés keletkezik, mert orrukhegyével sokszor beleütköznek a bárka falába. A többi tokféléknél más lényeges különbséget nem figyeltem meg soha.

Magyarország folyóiban a tokfélék különböző fajainak apró porontyai is előkerülnek; legnagyobb mennyiségben a kecsége ivadéka, kevesebb a símatok porontyaiból, nagyon ritka esetben a tüskéstok ivadéka és a legritkábban pedig a sőregé. Hosszú, 46 évi halászkodásom alatt bizony csak egy sőregivadékot láttam, súlya lehetett körülbelül 20 deka. Arra, hogy valaha vizaporontyot láttam volna, nem emlékszem; kérdeztem a legöregebb halászkóttól is, egyik sem emlékezett. Tudtommal *vizaivadékok* magyar vizekben még nem fogtak.

A főváros halpiacszán előforduló vizaporontyok egytől-egyik vagy Romániából, vagy Oroszországból kerültek

ide, a súlyuk is tetemesebb, egy kilótól felfelé volt. A vízaivadék hiánya annál feltűnőbb, mert tény, hogy a víza folyamainkban ívni szokott.

A multban egyes helyeket azért neveztek el „víza-fogó“-nak, mivel ott ívás közben fogták a vizákat; akárhány olyan ikrás víza került a hálóba, a melynek az ikrája túlérétsége miatt már alkalmatlan volt a kaviár készítésére. Sok olyan vizát fogtak, a melyik részben már leívtott és a még benne lévő ikrá fogása alkalmával a ladikba folyt ki a duzzadt alfel nyílásából. Mindez bizonyítja, hogy a víza folyamainkban alkalmas helyeken igen is ívott. Ivadékát mégsem fogták ezideig.

Esztiketokót már vagy 15 éve egyet sem láttam, mintha teljesen kiveszett volna folyamainkból, igaz hogy a multban sem igen sokat fogtak; már a hetvenes években is, ha egy került a fővárosi halpiacra, egyik halászmester a másiknak mutogatta mint nagy ritkaságot. Az édes atyám házában levő úgynevezett „süket greisler“ egyet kítőmve évek hosszú során keresztül a kirakattban tartott.

Érdekes kis halacska, szép nagy szemei és az ormánya közepén lévő tüske, mely hasonlít az orrszarvú szarvához, még érdekesebbé teszi; a csillagos tüskéi nagyon kifejtettek, ezért azt hiszem, hogy a ragadozó halak nem igen pusztítják.

A tokoknak ismerem még egy korcsát is, a kecsége és sőreg keresztelését; de az a mi folyamainkban soha sem fordult elő, ellenben Romániából került elő ilyen is. Némely ilyen korcs egészen a kecsegéhez hasonlít testben, feje azonban már a sőreg feje, de láttam olyat is, a melyiknek a feje volt a kecsegéé és a teste a sőregé.

A főváros halpiacán még látható egy tokfaj, de az Németországból és Triesztből, tehát a tengerből érkezik, ez a „Stör“, magyarul nem hallottam a nevét, a francia már „Esteurgon“-nak mondja. Ez a tokféle félkilóstól egész 100 kilósig is előfordult, a mi tokjainktól színére nézve lényegesen különbözik, bőre csupa apró csillagokkal van tele és így sokkal durvább tapintású a mieinknél, húsa is keményebb és íztelenebb. SMJ.

II.

A Halászat Szerkesztőségének kívánságára a tokfélékről írt fentebbi nagyon értékes, önálló megfigyelésekhez a következőket jegyezhetjük meg:

A mi a fajokat illeti, a megemlíttettek egy kivételével a tudomány is önálló fajokként ismerteti és pedig 1. a vizát *Acipenser huso*, 2. a símatokot (vagy színtokot) *A. glaber*, 3. a tüskéstokot (vagy vágótokot) *A. Güldenstädti*, 4. a kecsegét (vagy kecs egetokot) *A. ruthenus*, 5. a sőreget (vagy sőregetokot, más néven csillagos tokot vagy halak királyát, „dunai pisztrángot“) pedig *A. stellatus* néven. Az esztiketok vagy viasztok (a Tisza mentén „halszúke“) azonban tudományos ichthyológiai munkákban nem szerepel mint külön faj, mert *nem egyéb, mint a tüskés vagy vágótoknak (Acipenser Güldenstädti-nek) fiatal, apró példánya*. Igaz, hogy halászaink ezt nem mindnyájan hiszik el az ichthyológusoknak, de ezen — mint Herman Ottó is írja — nem is lehet csodálkoznunk, mivel a fiatal tüskéstok nagyon különbözik a kifejtett példányoktól. Faji ismertető jegyei azonban teljesen megegyeznek mégis. Értem ezek alatt a vértorok egyes vértjeinek számát (a képletben föltüntetett ingadozásokon belül), a vérték alakját (a tüskés hegyük később letompul!) és legfőképpen a száj alkotását, a

bajuszszálak minőségét és viszonylagos hosszúságát. A tüskéstok (vágótok) felső ajka közepén erősen nyerges és egészen egyforma alkotású úgy a nagy, mint a kis példányokon. Ez különbözteti meg a tüskéstokot a leghatározottabban a hozzá leginkább hasonló ú. n. *fajtoktól* is, melyet *Acipenser schypa* néven régebben az ichthyológusok is külön fajnak tartottak, főként azért, mert felső ajka nem nyerges. Ez a *fajtok* ma is szerepel még mint önálló faj a halászejgyeken, de úgy lehet, hazánkban csakis ott, mert ime egyik legtapasztaltabb, régi, képzett halászmesterünk sem ismeri! Ebben újabb megerősítését látom annak az először Antipa román ichthyológus által hangoztatott véleménynek, miszerint a *fajtok* (*A. schypa*) nem önálló faj, hanem valószínűleg a símatok és tüskéstok kereszteléséből származó ritka korcs. Visszatérve az esztiketokra, úgy hiszem, hogy ez a név a német dunai halászok „esterl“ és „Oesterl“ elnevezéseinek magyarosítása a szláv „jesetra“-ból, s minden valószínűség szerint a román „nisetru“-val és orosz „Osetior“ és „osetrin“-nal is rokon, mely nevek valamennyien a *tüskéstoknak népies nevei*. (Lásd: Antipa dr. Fauna ichthyologica a României. București, 1909. 260. lap.)

A mi a különféle tokfajok hazánkban tapasztalt megfigyelését illeti, ennek — úgyhiszem — nagy részben oka a Duna-deltában és az alsó Dunán úzótt mértéktelen és kíméletlen halászat is.

A romániai és a magyar Dunából fogott tüskéstokok közötti különbséget illetőleg megjegyezhetjük, hogy gyengébben és erősebben vértezett tüskéstokokat Antipa Romániából is ismer, s az ottani halászok népies megkülönböztető elnevezéseinek felhasználásával a gyengén cifrázottakat *Acipenser Güldenstädti varietas Golis*, s a hátuk két oldalán erősen, nagyobb vértékkel berakott bőrűeket *A. g. varietas Scobar* néven írja le, s fényképeket is közli idézett munkájában. Hogy mi okozza ezt a különbséget, azt természetesen nem lehet tudni. A nyúlánkabb termet azonban talán a silányabb táplálkozás következménye.

A kecségék orrának eltompulása — különösen idős példányokon — gyakori jelenség, az ormány hegyén látható gömbölyű kinövés pedig mindenesetre ütődések okozta sérülésekre vezethető vissza.

Tokfélék apró ivadékának hazánkban való ritkaságára nézve a kecsége és a símatok (színtok) ivadékán kívül (melyeknek rendszeren elő kell fordulniok, mivel ez a két faj *nem* vándorol a Fekete-tengerbe, mint régebben hitték), a *többi* fajok apró ivadéka azért ritka nálunk, mert ezek általában sokkal ritkábbak vizeinkben mint az előbbieik és mert valóban vándor halak, félig tengeriek, *de nem olyan értelemben, mintha csakis a tengerben ívnának*. Valamennyiről bebizonyult, hogy a Dunában is ívnak. E mellett szól a vágótokra nézve az „esztiketok“, melynek egyes példányait (tehát a vágótok ivadékát) most is fogják még a Tiszában s a Dunában. Mult évben Szolnokról kaptunk, s Tétényben Láposy Mihály halászmestertől hallottam, hogy ott is akad néha kis tüskéstok, sőt még feljebb, Nagymaroson, Brückler Mátyás halászmester is fogott vagy két éve is egyet, de visszaeresztette, hadd nőjön nagyobbra. A víza apró ivadékának vizeinkben való előfordulása fentebbiek szerint szintén nem lehetetlen. Igaz ugyan, hogy halászaink erről nem tudnak semmit, de egy irodalmi adat van, mely éppen az ellenkezőt állítja: „Kétségtelen bizonyíték az, hogy számos esetben *fogtunk oly apró vízaivadékokat*, melyek közül 8—10 darab nyomott egy kilogrammot. Azt csak nem tehetjük fel, hogy ezek a tengerben ívatván, ily kicsiny korokban már akkora utat tennének

meg. *) (Singhoffer-Peijcsik: Hazánk halászata, Budapest, 1892. 172. lapon). Lehet, hogy nem téves ez az adat, de lehet, hogy téves, annál is inkább, mert a vizaivadék talán még jobban különbözik a nagy vizától, mint a tuskéstok ivadéka: az „esztiketok“ a nagy tuskéstoktól, s így nincs kizárva, hogy a halászok által fogott és vizának tartott apró tokféle nem is vizaivadék volt, hanem valami más, esetleg korcs, vagy pedig olyan Romániából importált apró vizaivadék, melynek eredetét a halászok nem ismerték, s azt hitték, hogy hazai származású, mivel a piacon hazai halak közé keveredett. Ez lehet annak az ellentmondásnak a magyarázata, mely a cikk írójának fentebbi cikkben és idézett régebbi könyvében a vizaivadéokra vonatkozó állításai között oly feltűnő.

Ismételjük azonban, hogy az eddig elmondottak szerint a viza ivadékanak hazai, sőt nem is aldunai, hanem közép-dunai vagy tiszai előfordulása sem mondható lehetetlennek, *de még nincsen erre bizonyíték.*

Pedig a viza fölismerése igen könnyű, mivel bajuszszálai *laposak*, s oly hosszúak, hogy a felső ajkon túl érnek, ha hátrafelé simítjuk azokat. Szája valamennyi más tokfaj szájánál nagyobb és félholdalakú. Ezek állandó faji ismertetőjegyei a vizának. A testalak és a vérték viszonylagos nagysága azonban fiatal, kicsiny és idős, nagy állatokon annyira eltérő, mintha két külön faj lenne.

A tokfélék korcsai hazánkban természetesen legfeljebb ritkán fordulhatnak csak elő, mert a kecsege kivételével a többi tisztavérű faj is ritka. Mindazonáltal nemcsak a kecsege és sőregtok korcsa, hanem még sok más tokféle korcs hazai előfordulása sincsen kizárva, csakhogy eddig nem kerültek olyan ember kezébe, akik korcsjellegüket fölismerték volna. Antipa nem kevesebb, mint nyolcz különböző tokféle korcsot ír le munkájában, s ezek közül ötöt a román halászok is megkülönböztetnek és helyesen neveznek, tudják, hogy mely fajok keresztezéséből származnak.

A „*Stör*“ tudományos neve *Acipenser sturio*. Magyar szakirodalmi neve közönséges tok. Ez a faj valószínűleg csakugyan nem él a Dunában, de a Fekete-tengerben előfordul, a mit régebben nem tudtak. A Dunába való felhatolása tehát mégsem lehetetlen, bár ezt — ha ugyan valóban megtörténik — véletlenségnek kell tekinteni, mert Antipa szerint a közönséges tokok feketetengeri példányai nem vándorhalak, hanem kizárólag tengeriek. Egy adat van ugyan, mely szerint a Marosban előfordult (Bielz erdélyi szász faunista adata), ámde kérdés, hogy valóban ez a faj volt-e a Marosban fogott tokféle hal? Az efféle irodalmi adatok, még ha tudósok írták is azokat, korántsem mindig teljesen megbízhatóak. Német irodalmi adatok vannak pl. a viza és a közönséges tok felső dunai előfordulásáról. A megvizsgált múzeumi példányok később *kecsegének* bizonyultak! Tévedni emberi dolog.

Az ilyen tévedések azonban később helyrehozhatók, s nincs kára belőlük senkinek. Vannak azonban veszedelmes tévedések, melyek helyrehozhatatlan kárt okoznak. Ilyen pl. a halászoknak az a tévedése, hogy ők azt hiszik, hogy a 15—20 czm. hosszú kecsegéket, ha nem is *szabad* a törvény szerint, de ki *lehet* fogni és el *lehet* adni *anélkül, hogy ebből kár lenne.* A budapesti vásárcsarnokban szomorúan nézem mindig ezeket

*) Ez ugyan nem abszolút bizonyíték a dunai ívársra, mert pl. az angolna még kisebb korában is föl-vándorol a tengerből a folyó-vizekbe!

az apróságokat. Ha ez így megy tovább is, akkor egy emberöltő múlva *a kecsege is épp oly ritka lesz nálunk, mint a többi tokféle hal!* A mértéken aluli kecsegék *árúsfűtését* is el kellene tiltani, még pedig Romániával, Szerbiával meg Oroszországgal egyetértőleg. Ne feledjük, hogy a kecsegét nem tudjuk úgy *tenyészteni*, mint a pontyot, mert álló vízben *nem ívik meg!* Tenyészteséről más alkalommal bővebben. *Dr. U. E.*

Pisztránghorgászó helyek.

Hogy horgászatunk eredményes legyen, nagyon jól kell ismernünk a meghalászkodó vízterületet.

A víz kiterjedése, mélysége, a meder mineműsége, a part alakulása, az áramlási viszonyok, a vízállás stb. szerint váltakoznak a pisztráng búvóhelyei.

A jó horgászó helyeknek általános, tipikus ismertető jeleik vannak. Ilyenek a mellékágak torkolata, csendes helyek, a vízben fekvő szikladarabok mögött kivájt part, mély zsomb, örvények a gátaknál vagy vízeséseknél, malomkerekek mellett, a deszkával vagy czölöpökkel borított part, zsilípek kifolyásánál, fák gyökereinél képződő zsomb. Vannak azonban oly helyek is, a melyek nem annyira szembetűnők; csak a gyakorlottabb horgász veszi azokat észre. Kisebb eltérések a meder és áramlási viszonyokban, vagy a vízmélységben is oda-csalják a pisztrángot. A folyó sokszor az egyik oldal felé szorítja a víztömeget, a hol aztán alá-mossa a partot. A víz fősodra a part mellett van s a pisztráng rendszerint mellette halad felfelé. Ha aztán a víz sodra a part mellől ívben elkanyarodik a másik part felé, az elhagyott part mentén lassan folyó vízzel borított helyek képződnek. E helyeken gyakran találunk pisztrángot, mert ott a víz által sodort táplálék lerakódik.

Jó horgászó helyet találunk a vízbe kinyúló part- vagy sziklarészeknél.

Kis öblök, a melyekben hab képződik, kitűnő horgászó helyek.

A pisztráng napi mozgását meglehetősen pontosan meg lehet állapítani.

Olyan zsombnál, a mely az alsó vége felé sekélyedik s aztán beleömlik a folyó erős sodrába, a pisztráng világos nappal a zsomb mély részében, vagy a víz sodra mellett van; a sekély részben nem található. Szürkületkor és éjjel a zsombot vagy a víz sodrát elhagyja és a sekély vízben található. Ez a helyváltóztatás 24 óránként rendszeren ismétlődik. Más helyeken is törekszik a pisztráng szürkületkor a kis öblökbe, vagy a folyó egyik oldalán levő sekély részekbe jutni.

A pisztráng, ha egyszer elfoglalta állandó búvóhelyét, messze attól nem távozik s a napi mozgása szép időjárás mellett a fent jelzett határok között marad.

Áradó víz esetében is nem messze rendes búvóhelyétől keres védelmet; némely pisztráng azonban felfelé menekül addig, míg nem talál oly helyet, a hol a víz sekélyebb s ott tartózkodik az áradás elmúltáig.

Az örvényekről is sokat beszélnek a horgászok, de rendszerint nem az igazi örvényekről, mert örvény nem található lépten-nyomon.

Széles folyókban képződik a part közelében oly helyeken, a hol a víz szabad folyása akadályba ütközik, de ritkán a folyó közepén. A folyó közepében fekvő nagy kő mögött a víz nem csinál örvényt, hanem majdnem csendes.

Az igazi örvény ott található, a hol a folyó egyenes folyása után hirtelen fordul. Ott látjuk az örvényt a

part mellett, a melybe a víz ütközik és a másik part mellett a lassúbb folyású vizet, sokszor visszafelé folyva.

Az ilyen örvényben pisztráng nem található, hanem csak az örvény szélén az élénk vízben. Az örvény mellett a másik parton levő lassú vízben leginkább tavasszal akad pisztráng, a mikor még oly erőtlén, hogy a gyors folyású vizet kerüli.

A pisztráng félénksége rendkívül megnehezíti életmódjának a megfigyelését, sok esetben a parti bokor sem eléggé sűrű, hogy a megfigyelő elrejtse magát.

Az elmondottak, ha talán nem is alkalmazhatók feltétlenül minden folyóra, mégis némi útmutatást nyújthatnak a horgászoknak. U.

Magyar édesvízi halhatározó.

Irta: Unger Emil dr. (Folytatás.)

XI. család: Pontyfélék — Familia: Cyprinidae.

Külső ismertető jegyek: A fej mindig pikkelytelen, a kopolytűfedőkészülékét oly vékony bőr fedi, hogy az azt alkotó csontok alakja jól látható (1. kép: Fe, Ef, Kf, Af). A törzs és a fark — a „csupasz ponty” kivételével — mindig pikkelyekkel fedett, bár ezek olykor egészen aprók is lehetnek. (Czompó, fürges cselle.) A száj fogatlan, nyílása csak kivételesen ér egészen a szemek alá (ragadozó őn, Aspius rapax). Ha vannak bajuszszálak, ezek száma kettő, vagy (legfeljebb) 4. A hasúszók a hason vannak. A farkúszó sohasem domború szélű. Az oldalvonal — legalább részben — mindig látható. A testalak és mozgás sohasem kígyószerű.

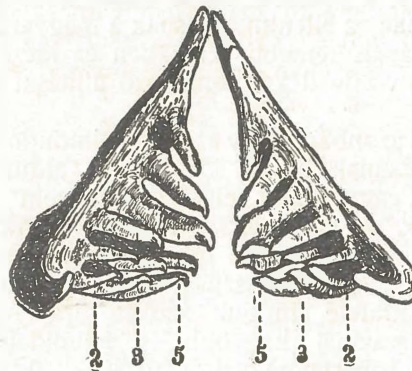
A hazai halfajoknak majdnem fele a pontyfélék családjába tartozik és még hozzá éppen ezek a leggyakrabban előforduló, a legtömegesebben fogható halaink. Továbbá ezek között vannak az egymáshoz nagyon hasonló „fehérhalak”, melyeknek meghatározása a legtöbb nehézséget okoz a kezdőknek. Végül e halak közül meglehetősen sok faj szokott kereszteződni és korcsokat létrehozni, melyek biztos meghatározása még a gyakorlottabb balismerőnek is elég nehéz. Mindezekre való tekintettel szükséges, hogy a meghatározó táblák használata előtt a pontyfélékhez tartozó halainkkal általában kissé bővebben foglalkozzunk, mint a többiekkel. A meghatározás megkönnyítésére pontyféle halainkat két csoportra osztjuk. Az első csoportba a bajuszszálakkal bíró nemeket és fajokat vettük, mert ezeket nagyon könnyű külső ismertetőjegyeik alapján megismerni és mert ezek között csak egyetlen korcs fordul elő: a pontykárász 4, olykor 3 vagy két bajuszszállal (a bajuszos ponty-nak és a bajusztalan kárásznak ivadéka). A második csoportba vettük a bajusztalan nemeket és fajokat. Csakis ez utóbbiak között vannak nehezebben meghatározható nemek, fajok és tekintélyes számú korcs is. A korcsokat nem lehet meghatározó táblákba foglalni, mert ismertetőjegyeik ingadozóak. Több egymáshoz külsőleg nagyon hasonló „fehérhal” meghatározásához szükséges lesz némelykor az alsó garatcsontok kikészítése és megvizsgálása, a garatfogak alakjának és számának megállapítása, mert a pikkelyképletek és úszósugaréképletek, a száj alakja stb. eféle külső tulajdonságok megállapítása nem minden esetben teszik a meghatározást egészen biztossá. Ezért itt útmutatást adunk a pontyféle halak alsó garatcsontjainak a kikészítésére.

Először a legegyszerűbben úgy érünk célzt, ha a hal fejét úgy vágjuk le, hogy a mellúszók is a levágott fejen legyenek. Erre a fejet vízbe tesszük, rövid ideig főzzük s azután hátulról a megfőtt hús közül csipeszszel óvatosan kiemeljük a garatcsontokat, melyeket tüvel megtisztogatunk a rájuk tapadó hústól és kötőszövetől. (13. és 14. kép)

Amde ha csak egy halunk van, melyet egészben akarunk konzerválni és megőrizni, akkor fejét nem vágthatjuk le. Ilyen esetben nagyon óvatosan kell eljárunk, hogy a hal külsőleg meg ne sérüljön. Úgy a jobb mint a baloldali alsó garatcsontot ki kell készítenünk, mert ezek nem mindig egészen egyformák. A hal külsejének megsértése nélkül eleinte nem fog sikerülni a dolog. Gakorlatilag is tisztába kell jönnünk az alsó garatcsontok helyzetével s e célból egy — lehetőleg jó nagy — pontyféle halból megpróbáljuk kikészíteni azokat most a fej levágása nélkül ugyan, de a szilványfedőket és a kopolytűfedőket ezúttal még nem kíméljük. Ezt a begyakorlás céljából szükséges boncolást a következőképpen hajtjuk végre: A halat — ha él — először is megöljük, mert ilyen célból élő állatot boncolni embertelenség.*) Ezután éles késsel

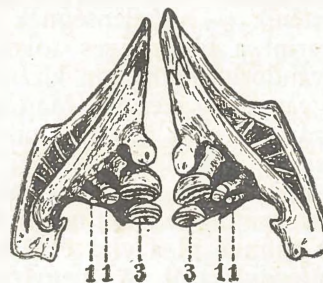
*) Az élveboncolás csak élettani kísérletek végzése céljából engedhető meg, s még ilyen esetben is legtöbbször elaltatják az állatokat.

vagy ollóval levágjuk a hal egész kopolytűfedőkészülékét. Ez alatt látjuk a négy félkör alakú csontos kopolytűvet, rajtuk a vörös színű kopolytűekkel. Ezeket sorjában lehetőleg egészben kivágjuk. A legalul volt, negyedik kopolytűv alatt, mint egy ötödik csont van elrejtve az alsó garatcsont, rajta a garatfogakkal. Nagyon óvatosan éles, keskeny pengéjű és hegyes késsel próbáljuk most ezt helyéből kivágni, csipeszszel kiemelni és rövid ideig való főzés után megtisztítani. Ha az egyik alsó garatcsontot már kivettük, akkor fordítsuk a halat másik oldalára, s ugyanígy vegyük ki a másik alsó garatcsontot is. Így pontosan megismerjük e ráknézve fontos csontok helyzetét és később úgy is sikerülni fog a kikészítésük, ha a szilványfedőket és szilványokat nem is vágjuk ki. Ha gyakorlatot

13. kép. A rózsás márna alsó garatcsontjai a garatfogakkal. A számok az egyes sorokban levő fogak számát jelzik.

szerzünk, akkor az alsó garatcsontokat hegyes csipeszszel vagy fogóval ki is tudjuk szakítani, anélkül, hogy ez külsőleg észrevehető lenne a halon. Jól jegyezzük meg tehát, hogy az alsó garatcsontok, egy a jobb, egy a bal oldalon, a negyedik (legalsó) kopolytűv mögött vannak elrejtve. A rajtuk levő fogak egy, két, vagy három sorban vannak. Ha egynél több sorban vannak, akkor a külső sorokban mindig kevesebb a fogak száma, mint a belső sorokban. Így pl. a márna alsó garatcsontján az első (külső) sorban két, a második (középső) sorban három, a harmadik (belső) sorban pedig öt fog, van és pedig a jobb- és baloldali garatcsonton egyformán. Ha tehát ezeket a csontokat kikészítve egymás mellé állítjuk, úgy amint azok a hal garatjánál voltak (13. kép), akkor balról jobbra számlálva a következő fogakat találjuk 2|3|5—5|3|2. A vízszintes vonaltól balra a baloldali, ettől jobbra a jobboldali alsó garatcsont fogainak számai vannak feltüntetve. A márnának tenát összesen 20 garatfoga van, 3—3 sorban és 2|3|5—5|3|2 a márna garatfogképlete. A ponty garatfogképlete 1|1|3—3|1|1. Garatfogainak száma tehát tíz, öt a jobb-, öt a baloldali garatcsonton, mindeniken szintén három sorban (14. kép). A többi nemek és fajok garatfogai

14. kép. A ponty alsó garatcsontjai a garatfogakkal. A számok az egyes sorokban levő fogak számát jelzik.

csak két vagy egy sorban vannak. Ezen az alapon a következőképpen csoportosíthatók tehát a pontyféle nemek:

A garatfogak három sorban:

1. Ponty—Cyprinus 1|1|3—3|1|1.
2. Márna—Barbus 2|3|5—5|3|2.

A garatfogak két sorban:

1. Ezüstös balin—Blicca 2|5—5|2 vagy 3|5—5|3.
2. Kűllő—Gobio 2|5—5|2 vagy 3|5—5|3.
3. Őn—Aspius 3|5—5|3.
4. Jász—Idus 3|5—5|3.
5. Kele—Scardinius 3|5—5|3.
6. Domolykó—Squalius 2|5—5|2.

7. Garda—Pelecus 2|5—5|2.
 8. Csabak—Telestes 2|5—5|2 vagy 2|5—4|2.
 9. Kűsz—Alburnus 2|5—5|2 vagy 2|5—4|2.
 10. Csele Phoxinus 2|5—4|2 vagy 2|4—4|2.
 Az ezektől eltérő kétsoros garatfogképletek (pl. 1|5—5|1, 1|6—5 stb.) korcsra vallanak.

A garatfogak egy sorban:

1. Kárász—Carassius 4—4.
2. Horvát-csele—Phoxinellus 5—4.
3. Czompó—Tinca 5—4 vagy 5—5.
4. Ökle—Rhodeus 5—5.
5. Keszeg—Abramis 5—5.
6. Konczér—Leuciscus (alnem!) 5—5 vagy 6—5.
7. Paducz—Chondrostoma 6—6, 7—6 vagy 7—7.

A bajuszos pontyfélék meghatározó táblája.

A) A bajuszszálak száma 2.*)

I. A hátúszó rövid, benne 2—4 kemény és 7—9 lágy sugár.

a) Körülbelül 100 harántirányú pikkelysor, a pikkelyek tehát nagyon aprók:

Czompó-nem — Genus: Tinca.

Csak egy faj: *Nyálkás czompó — Tinca vulgaris.*

b) 40—44 harántirányú pikkelysor, a pikkelyek tehát aránylag nagyok:

Küllő-nem — Genus: Gobio.

1. A bajuszszálak rövidek, hátrafelé simítva legfeljebb a szemeket érik el:

Fenekjáró küllő — Gobio fluviatilis.

2. A bajuszszálak hosszúak, hátrafelé simítva a kopolytúrúság érnek; a szemek közel egymás mellett a homlok tetején állanak:

Felpillantó küllő — Gobio uranoscopus.

II. A hátúszó hosszú, benne négy kemény és 17—20 lágy sugár, lásd a ponty után:

Pontykárász (Korcs).

B) A bajuszszálak száma 4.

I. A hátúszó rövid, benne három kemény és 8—9 lágy sugár:

Márna-nem — Genus: Barbus.

a) Az ajkak nagyon duzzadtak, a bajuszszálak is vastagok; a hátúszóban bognártüske van, az alsó úszó hátrafelé simítva nem éri el a farkúszót:

Rózsás márna — Barbus fluviatilis.

b) Az ajkak csak kissé duzzadtak, a bajuszszálak vékonyak a hátúszóban nincs bognártüske; az alsó úszó hátrafelé simítva a farkúszót eléri:

Petényi márna — Barbus Petényi.

II. A hátúszó hosszú, benne 3—4 kemény és 17—22 lágy sugár.

a) Az ajkak duzzadtak, a bajuszszálak jól fejlettek, bár a felső ajkon levők meglehetősen kicsinyek:

Ponty-nem — Genus: Cyprinus.

Csak egy faj: *Tőponty — Cyprinus carpio.**)*

b) Az ajkak vékonyak, a bajuszszálak fejletlenek, rövidek és vékonyak, különösen a felső ajkon levők egészen csökevényesek, olykor egyik vagy másik, esetleg kettő is hiányzik. A test alakja majd a pontyra, majd a kárászra emlékeztet. Garatfogképlete ingadozó, de sem a pontyval, sem a kárászval nem egyezik meg: *Korcs. Pontykárász — (Cyprinus carpio × Carassius vulgaris).***)*

A bajusztalan pontyfélék neveinek meghatározó táblája.

A) A hátúszó hosszú, benne bognártüske van, mely után legalább 14 lágy sugár következik. Az alsó úszó nagyon rövid, ebben is van bognártüske, mely után csak 5—6 lágy sugár áll:

Kárász — Carassius.

B) A hátúszó rövid, benne a kemény sugarak után *legfeljebb* 12 lágy, elágazó sugár van. Az alsó úszó mérsékeltlen hosszú, a kemény sugarak után 7—13 lágy sugárral. Bognártüske nincs.

I. Az oldalvonal nem halad a fark végéig, már a törzsön megszakad s tovább átfúrt pikkelyeket nem találunk.

a) A pikkelyek nagyok (34—48 harántirányú pikkelysor), tetőcserépszerűen fedik egymást.

1. A száj csúcsbanyúló, 34—38 harántirányú pikkelysor, a test magas:

Ökle — Rhodeus.

2. A száj homlokfelé nyíló, 44—48 harántirányú pikkelysor, a test nyúlánk:

Baing — Leucaspis.

*) Nagyon gondosan vizsgáljuk meg, mert négy bajuszszál közül kettő igen kicsi lehet s először elkerülheti figyelmünket!

**) Pikkelyes, tükrös (részben pikkelyes) és csupasz változata van; ugyanennek a fajnak változata a japán aranyponty is (Higoji).

***) Pikkelyes és tükrös változata van.

b) A pikkelyek aprók (63—90 harántirányú pikkelysor), nem mindenütt, vagy egyáltalán nem tetőcserépszerűen helyezkednek el, helyenként hiányoznak is:

Fehérhal — Leuciscus-nem.

II. Az oldalvonal a fark végéig halad.

a) A pikkelyek aprók (63—90 harántirányú pikkelysor) nem mindenütt, vagy egyáltalán nem tetőcserépszerűen helyezkednek el, helyenként hiányoznak is:

Fehérhal — Leuciscus-nem.

b) A pikkelyek nagyok, tetőcserépszerűen helyezkednek el. Az oldalvonal mentén *legfeljebb 62 pikkely.*

1. A száj *egészen alsó állású* és csaknem egyenes vonalú, a fej szem előtti tájéka, az arczorr, ormányszerűen megnyúlt:

Paducz — Chondrostoma.

2. A száj nem, vagy legalább is nem feltűnően alsó állású, a mennyiben az arczorr sohasem ormányszerűen előrenyúló, a száj nyílása pedig *nem egyenes vonalú, sem nem oly nagy, hogy nyílása a szemek alá érne:*

Fehérhal — Leuciscus-nem.

c) A hátúszó rövid, az *alsó úszó hosszú*, benne *rendesen* 13-nál több a lágy, osztott sugár (az osztatlan, kemény sugarak mögött), vagy ha nem, akkor a száj igen nagy, úgy, hogy nyílása a szemek alatt *azokon túl terjed.*

I. Az oldalvonal az igen nagy mellúszók töve alá *lekanyarodik*, az egész has *éles*, profilja domború, a háté pedig majdnem egyenes vonalú. A hátúszó feltűnően kicsi. A száj homlokfelé nyíló:

Garda — Pelecus.

II. Az oldalvonal a mellúszók töve fölött vonul, majdnem egyenes vonalban a fark végéig.

a) A felső ajkának kivágása van az alsó állkapocs részére, melybe ez utóbbi skatulyaszerűen beleillik, a testalak nyúlánk, a hát nem magas, a fej szem előtti tájéka *sohasem ormányszerűen megnyúlt.*

1. A száj nagy, a szemek alá ér, a hasúszók és alsó úszó között a has *nem éles:*

Őn — Aspius.

2. A száj kicsi, nem ér a szemek alá, a hasúszók és az alsó úszó között a has *éles*, a testalak nyúlánk:

Kűsz — Alburnus.

b) A felső ajkának nincs kivágása az alsó állkapocs részére; a test többnyire *nagyon magas* és oldalt erősen lapított, vagy ha nem túl magas, akkor a fej szem előtti tájéka (az arczorr) ormányszerűen megnyúlt:

Keszeg — Abramis (tágabb értelemben).

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FEJELETEK.

Kérdések.

8. Nagyobb mennyiségű vér állana vágóhídról rendelkezésemre. Hogyan használhatnám azt fel haletetésre s különösen hogyan lehetne azt konzerválni, hogy az etetés szükségességéhez képest el tudjam hosszabb ideig tartani? L. E.

Fejeletek.

8. A vérnek haltakarmányozás céljára való felhasználhatóságáról *Heyking* német haltenyésztő nyomán (Fisch. Zeitung. 1915. Nr. 6.) a következőket közölhetjük:

A vér *friss* állapotban nagyon jó haleleség, hanem, az állat testéből levegőre jutva, igen hamar, néhány perc alatt megalvad, a vérsavó különválik a vérlepénytől. A vérsavó nagyon sok fehéranyagot és vérsókat tartalmaz, tehát mint haltakarmány sokkal értékesebb a vérlepénynél, a mely rostanyagból, plasmából stb. áll. Hogy a vér alvadását megakadályozzuk, *sót* és *ecetet* adunk hozzá, miközben erősen habarjuk; az így kezelt vér sokkal jobb, mint az alvadat.

A vér legtökéletesebb konzerválása a *vérliszté* való feldolgozás, de ahhoz különleges berendezések kellene. Egyébként a vérlisztékészítményekkel szemben óvatosaknak kell lennünk, mert ha gyengén sötétbarna helyett feketebarna a színe, akkor már el van égetve, a mely esetben tápértéke nagyon csökkent. A kereskedelemben rendszeren 12% nitrogéntartalmat kötnék ki könnyen emészthető fehérjékben és 1—2% foszforsavat.

Egyszerűbb módja a vér konzerválásának, a mely haltakarmányozás céljára a legtöbb esetben meg is felel, a következő: Meg-

főzzük a vért pl. burgonyapárlóban. A főtt vért aztán valami kötő, nedvességátvevő anyaggal pl. búzakorpával, rizsliszttel (a rizshántolásnál nyert melléktermény) stb. keverjük; adunk még hozzá 10% zöld melászt és 10% száraz, iszapolt agyagot is. Ez a keverék szellős, árnyékos, hús helyen egy esztendőnél hosszabb ideig is eltartható.

Nálunk bizonyára sok helyütt haszontalanul engedik el a vért, pedig mint értékes hulladék nagyon is megérdemelné a felhasználást: igen czélszerű volna tehát, ha a leírt konzerválási móddal minél több helyütt megpróbálkoznának.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Szob-kövári ipolyi halászati társulat május hó 14-én Ipolyságon tartott rendes közgyűlést *Bolgár János* elnöklété alatt. Az igazgatói jelentés szerint birtokváltozás nem jelentetett be, a bérösszegek befolytak, a vízjárás kedvezőtlen volt, az orvhalások elszaporodtak és emiatt halőrök volnának alkalmazandók, a bérlet már lejárt és új árverés tartandó; a kormányhatóság részéről szükségesnek tartana rendelkezést, hogy a halászejegyek kiadása a halászati jogosultság (területi engedély) igazolásához köthessék s ezek jegyzéke az illető halászati társulatokkal közöltessék. A jelentés tudomásulvétele után a múlt évi zárószámadást átvizsgálták, 2191'80 K bevételi és 409'06 K kiadási összeggel rendben találták, a maradványból a tagoknak kat. holdanként 50 fillér osztalékot szavaztak meg és a többi a társulati vagyonhoz csatolták. A folyó évi költségvetést 126 K kiadással (halőrök jutalmazására 100 K) irányozták elő, a minek fedezetül holdanként 20 fillér járulékot vetettek ki. A társulati vízterületnek az 1924. évi márczius 31-ig terjedő hat évre szóló bérbeadására az elnökséget felhatalmazták; az I-IV. számú üzemszakaszok kikiáltási árát $300 + 250 + 100 + 80 = 730$ K-ban szabták meg. Végül a lemondott igazgatót, Farkas Géza drégelypalánki lakost, egyhangúlag újból megválasztották. (—gh.)

A Zólyomvármegyei halászati társulat folyó évi május hó 15-én tartotta rendes évi közgyűlését *Besztercebányán Temesváry Béla* elnöklété alatt. A társulat elnöke kegyeletes szavakkal emlékezett meg Kócsy János nyug. miniszteri tanácsosnak, társulati díszelnöknek haláláról. *Burkovszky Kálmán* társulati igazgató jelentése szerint a m. kir. földművelésügyi kormány az elmúlt esztendőben is nagyobb mennyiségű megtermékenyített sebes és szivárványos pisztrángikra-adományban részesítette a társulatot; ezenkívül a királyi erdőkinestár is óhegyi erdőgondnokságában saját kezelésben termelt mintegy 20,000 darab pisztrángikrát, melyet a társulat szintén kiköltetett és az ivadékok vízterületeinek benépesítésére fordította. A halvédelem érdekében két halórt alkalmaztak az ívás idejére; ezenkívül 200 K-t fordítottak jutalmazásra: tíz feljelentőnek 140 K-t, a csendőrség Török-féle segélyalapja javára 40 K-t és 20 K-t vidrapusztításért. Orvhalászatért 24 feljelentés történt, a kiszabott pénzbüntetések főösszege 1533 K-ra rúgott. A halászati jogból 1890 K bruttó jövedelem folyt be. A lefolyt évi számadások szerint 1555'32 K bevétellel szemben 495'25 K kiadás merült fel. A jövő évi költségeket 366 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 32 fillérben állapították meg. A tisztújítás során elnökké: *Temesváry Béla* m. kir. főerdőtanácsost, alelnökké: *Csesznák Gyula* polgármestert, igazgatóvá pedig *Burkovszky Kálmán*t választották meg. k.

A Csongrád-szegedi tiszai halászati társulat május hó 17-én Szegeden tartotta meg évi rendes közgyűlését, *Mátéffy Ferencz dr.* szentesi polgármester elnöklété alatt. Az igazgató jelentése szerint a hullámtéri kubikgödörök összeírása ügyében az érmentesítő társulatokhoz intézett felhívásokra csupán egy válasz érkezett, de az sem kielégítő; a kedvezőtlen időjárás miatt a halak fejlődése közepes volt, a kubikgödörökből a múlt évben 3338 kg. halivadékokat mentettek meg és helyeztek ki a Tiszamederbe, összesen 373'40 K költséggel; a 80 km.-nyi hosszban terjedő anyagködörök

lecsapoló árkaiknak tisztogatására az árm. társ. gátörök utasítva vannak, ugyanők végzik a vizek őrzését is; orvhalászzal főként katonák próbálkoztak; három bérlő összesen 10.420 K évi bért fizet mindig rendes időben; katonai osztagokkal halásznak, a halat főként Szegeden értékesítik; pontos feljegyzések nincsenek, de tapasztalat szerint körülbelül a halzsákmány fele ponty, egynegyede harcsa, egynyolczada süllő. Az igazgatói jelentés tudomásul vétele után a múlt évi zárószámadást 2171'78 K bevételi, 1842'03 K kiadási összeggel jóváhagyták, a felmentést a pénztárosnak megadták. A társulati vagyon jelenleg 7372'76 K. A folyó évi költségvetést 1900 K bevételi összeggel irányozták elő, amiből 500 K halőrök jutalmazására és a halászat ellenőrzésére, 400 K pedig ivadékméntésre szolgálandó; fedezetül kat. holdanként 30 fillér tagsági járulékot vetettek ki. Végül a hullámtéri mélyedések bevonásának ügyét tárgyalták, a mi végből külön hatósági eljárás indítandó, mert azoknak a társulat kötelékén kívül eső szabad használata a társulat működésének eredményére nagyon hátrányos. (—gh.)

A Cibakházi-sápi halászati társulat folyó évi május hó 22-én tartotta Cibakházán rendes évi közgyűlését *Sváb Gyula* elnöklété alatt. A társulat az 1917. évre is folyamodott a ponty fogási tilalmának felfüggesztése iránt, mely kérelemnek a földművelésügyi minisztérium ez alkalommal is helyt adott. A vízterület 4500 K-ás bérjövédelme a társulat pénztárába befolyt, azonban a múlt évi közgyűlés határozatához képest ez évben már osztalékot nem adtak a halászati jogtulajdonosoknak, hanem azt tőkésítették. A múlt évi számadások szerint 7753'73 K bevétellel szemben 5386 K kiadás merült fel. A jövő évi költségeket 2850 K-val irányozták elő. Elhatározták továbbá, hogy a nyolczadik hadikölcsönre 4500 K-t jegyeznek. k.

A Túróczi vármegyei vágvizi halászati társulat május hó 28-án Ruttikán tartott közgyűlésen *Révay László gróf* elnöklété alatt elsősorban is az érdekeltségi kimutatás helyesbítésének ügyét tárgyalták a régi földesúri bejelentések alapján újabban hozott alispáni igazoló határozatok figyelembevételével. Egyes jogosultságok még ugyan tisztázásra szorulnak, de már nem lehetnek akadályai a társulati működés megkezdésének. Éppen ezért a közgyűlés megállapította a társulati üzemtervet, mely szerint az 581 kat. holdnyi társulati vízterületet öt bérszakaszra osztották fel, melyek árverési kikiáltási árát összesen 5000 K-ban szabták meg, az elnökséget pedig felhatalmazták az árverésnek az üzemterv miniszteri jóváhagyása után való megtartására. A jelenleg fennálló bérszerződéses záros határidő alatt a társulatnak bemutatandók, máskülönben az árverés a bérszerződéses figyelembevétel nélkül fog eszközöltetni. Ennek az Árva folyó beömlésétől Túróczi vármegye nyugati határáig terjedő vágvizi halászerületnek különös értéket ad gyönyörű galocza-állománya, melynek természetes szaporodására is megvan minden előfeltétel. Az évi költségvetést 500 K kiadási összeggel (halőrök jutalmazására 200 K) irányozták elő, fedezetül pedig kat. holdanként 100 fillér tagsági járulékot vetettek ki, mely összeg azonban a halászati bérjövédelméből is levonható a vízterület arányában. Aelnök-igazgatóvá *Jelinek Bertalan* szucsányi jegyzőt választották meg. (—gh.)

A Marczali halászati társulat f. évi június hó 4-én tartotta évi rendes közgyűlését Győrött, *Szauter Ferencz dr.* elnöklétével. A társulat eddigi működéséről szóló jelentésből kiemeljük a következőket: A 81 kat. holdnyi vízterületet Győr városa, mint legnagyobb birtokos bérelte s egységesen saját üzemében kezelte. A háború előtti években, a míg a szállítási viszonyok lehetővé tették, pontyivadékkal halasították az egyébként zárt medrű vizet; évenként helyeztek ki fogassüllőikrát is. Az 1913-tól 1917. évig folytatott rendszeres halászat eredményét az alábbi számok mutatják, kilogrammokban jelezve a kifogott hal mennyiségét:

Év:	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.
Süllő	37	52	66	310	390
Harcsa	59	12	14	9	32
Ponty	736	404	457	1915	1970
Csuka	668	590	648	2126	1138
Sügér	66	8	13	15	8
Apró hal	270	82	106	600	350
Összesen	1836	1148	1304	5075	3888

Vagyis az 5 év alatt évi átlagra 2650 kg. hal esik, 1 kat. vízterületre tehát kereken 33 kg. Az eredmény rendkívül kedvezőnek mutatkozik, különösen azért is, mert a kifogott nemes hal mind 1 kg-on felüli súlyú volt s mert éppen az utolsó két évben látszik a fogásoknál szépen az előző években a pontyihal történt halasításnak hatása.

A halat mind Győr városában értékesítették és pedig az utolsó 1917. évben a süllőt kg-onként 6 K-val, a harcsát és pontyot 5 K-val, a csukát 3:50—4:50 K-val, az apró halat 1:50—2 K-val.

A közgyűlés megbízta az elnökséget, hogy a vízterület hasznosítását illetőleg igyekezzenek azon, hogy az az eddigi módon történjék a most lejáró bérlet után.

Az eddigi ügyvezető elnök más irányú elfoglaltságára utalással lemondván, a társulat elnökké egyhangúlag *Späth Gyulát*-t választotta meg.

VEGYESEK.

Lapunk szétküldésében június 1-én valami tévedés történt; lehet, hogy ennek folytán egyesekhez a 11. szám nem jutott el. Kérjük, szíveskedjenek jelentkezni, hogy e hiányzó számot pótolhassuk.

Benzin. A mezőgazdasági célokra (cséplőgépek, szántógépek, gazdasági motorok meghajtásához) szükséges benzint a földművelésügyi minisztérium 12. ügyosztálya (Budapest, V., Országház-tér 11.) utalja ki. Minden más motorhoz az üzemanyagot (tehát a *specziál halszállító kocsik számára is*) a kereskedelemügyi minisztérium ipari és műszaki osztályától (Budapest, II., Lánchíd-utca 1.) kell kérni. A benzint egy bélyegtelen „kéremlapon” kell kérelmezni. A kéremlapon fel kell sorolni: 1. a motortulajdonos nevét, 2. a lakóhelyét (utolsó posta és megye), 3. a motor erejét lóerőkben, 4. minő munkálatok végzésére kívánják a motort használni, 5. mennyi benzint vagy benzolt kérnek, végül 6. hogy melyik cégénél s körülbelül mikor kívánják az üzemanyagot beszerezni. Minden kéremlapot csak az esetben vesz figyelembe a minisztérium, ha a kéremlapon a községi előjáróság igazolja, hogy a felsorolt adatok a valóságnak megfelelnek.

Vidrafogás hálóval. Már két-három éve, hogy halászaim hálójába, a hányszor az omlódi úttart halászták, mindig vidra került, de mindig ki is szabadult, úgy hogy átszakította a hálót; a támadt résen még a halak is kiszöktek.

A halászok, ha a víz színére jött, rálóttek, de rendszeren oly rosszul czéloztak, hogy csak a hálóban tettek kárt; a vidrának nem is kellett erőlködni, hogy maga csináljon rést.

Vége most ismét a hálóba került; szerencsére a fegyvert aznap otthon felejtették és így csak a háló erőségében kellett bízniok. Mentől jobban közeledett a háló a parthoz, annál nyugtalanabb lett a vidra. Hol a víz színére jött, hol meg alámerült; a hányszor azonban a hálónak nekiiramodott, ugyanannyiszor engedtek is a hálón és így a nekiiramodással rést nem üthetett rajta. Végre elfáradt és a hálóval lassan kivonszoltatta magát; egyik emberem egy jól irányított csapással leterítette. A vidra ritka nagy szép példány volt, testsúlya 16½ kg. Vén legény is lehetett, mert a fogai már kopottaknak látszottak. Ugyan mennyi halat pusztíthatott el ez a vén haramia, míg a 16½ kg. súlyt elérte?!

A húsát a halászok megfőzték; azt mondták, hogy nagyon jó volt és fehér, mint a házinyúl húsa.

Kedves egészségükre! Egyék csak meg máskor is a húsát, én megelégszem a bundájával. Sőt máskor is adok nekik 20 koronát borra a jó falathoz. *SMJ.*

A ponty többszöri ivása. *Heyking* említi, hogy a ponty kétszer is megívik (*Fischerei Zeitung*, 1918. Nr. 17.). Ha az első ivás után kiszedjük az ivótóból az öreg halakat és nem szerint külön választva tartjuk őket négy-hat hétig s aztán ismét ivótóba adjuk, újra megívnek. Németországban „Haferstrich”-nek (zabbal érő ivadék) mondták ezt a második ivásból származó anyagot, valószínűleg, mert csak a zab érésakor ért el valamelyes nagyságot. Ez az apró ivadék nagyon jó ragadozó halak táplálására. *Gasch*, az ismert nevű galicziai haltenyésztő azt állította, hogy harmadszorra is megívnek a pontyok és pedig zabaratáskor.

Annyi bizonyos, hogy nálunk is gyakran látunk egyazon évben egyazon tóban is igen különböző nagyságú pontyivadékokat. A tógazdák korai és kései ivásról beszélnek ilyenkor. De hogy ugyan-

azok a pontyok ívnának meg kétszer, sőt háromszor is egy esztendőben, arról még nem hallottunk. Mindenesetre igen érdekes volna, ha a pontytenyésztéssel gyakorlatilag foglalkozó olvasóink ez irányú tapasztalataikat közreadnák.

A pézsmapocokok Bajorországban, tehát már a Duna vidékében ugyancsak szaporodik. A bajor Országos Halászati Egyesület az 1917. év folyamán 3262 márka fogási díjat fizetett ki a beszolgáltatott állatokért; az 1918. év első hónapjában pedig már 1199 márkát fizettek ki ezen a czímen. A leginkább ellepett két kerületben 14 poczokfogót alkalmaznak állami költségen.

Magyar halak német vízben. Érdekes magyar vonatkozású história olvasható *Crusius* „Schwäbische Chronik”-jában. Zsigmond „császár”-nak Ulm birodalmi városban tett utolsó látogatásáról a következőket írja: „Mikor ez a császár 1437-ben Ulmba jött, a Dunában olyan halakat fogtak, a minők különben csak a magyar folyókban találkoznak és Ulmban ezideig ismeretlenek voltak. Mikor megmutatták azokat a császárnak, ezt mondá: Ezek a mi nemes Magyarországnak lakói; seregesen jönnek élénkbe és jelzik, hogy térjünk ismét vissza abba az országba; így hát felkészülök, hogy ismét meglátogassam. Miután elvonult, olyan halakat többé nem láttak. Morvaországban keresztülment s amaz esztendő december 9-én meghalt.” (*Allg. Fisch. Zeitung*, 1918. Nr. 1.)

A történet felkutatója kétségen kívülnek tartja, hogy *galóczáról* van itt szó. A szerkesztő azonban megjegyzi, hogy a galóca ma is állandó lakója a Dunának Ulmig, tehát nem tipikus magyar hal. Sokkal valószínűbb, hogy *kecsege* volt a feltűnő hal, a melyik csak igen ritkán téved a felső Dunába. Az utolsó évtizedekben csak egyszer fogták a Dunában Kehlheim mellett s egyszer az Innen Rosenheim mellett.

SVÁBRÁKOK

naponként nagyobb mennyiségben **kaphatók.** A helyszínen átvehető készpénzfizetés mellett. A bővebbi feltételeket levélileg közöljük a vevőkkel.
SINGHOFFER M. JÓZSEF ÉS TÁRSA,
Beresztócz, Torontál vármegye. 10

Elsőrendű halétek!

Budapest székesfőváros az állategészségügyi telepen termelt és halesítési célokra alkalmas hűslesztet ez évben nagyban, azaz vagononként 75, kocsinyben pedig 80 K-ért ab Budapest-ferenczvárosi pályaudvar bevagonirozva, a szükséges zsákok szolgáltatása ellenében áruba bocsátja. A hűsleszt vegyi elemzése az alábbi képet adja:

Nedvesség	6.30	%
Hamu	37.18	%
Nitrogén	6.7609	%
Összes protein (N x 6.25)	42.25	%
Nyers zsír	9.41	%

25 q-nál kevesebb mennyiség jelenleg nem kapható. Ajánlatokat, a míg a készlet tart, elfogad a székesfővárosi tanács VIII. (közélelmészési) ügyosztálya, Budapest, központi városháza. Közlebbi felvilágosítások ugyanitt nyerhetők.

A székesfőváros tanácsa.

1918/2711. sz.

RÁKOK ELADÁSA.

Alulírott kir. erdőhivatalnál el lesznek adva folyó évi július hó 12-én, zárt írásbeli ajánlatok útján, nyilvános versenytárgyaláson a likai vizekben 1918. év folyamán kifogandó nemes rákok.

A rákvizek az ogulin-országhatárszéli vasút, Vrhovine nevű állomásától 40 kilométernyire fekszenek a goszpicsi és koszinji erdőgondnokságok kerületében.

Eladási feltételek alulírott erdőhivatalnál díjmentesen szerezhetőek be.

Szusák (Fiume mellett), 1918. évi június hó 4-én.

11

Kir. erdőhivatal.

Hivatás árjegyzés Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piaczaín.
Áringadozások kilogrammonként fillérben.

Az árú neve	1918. május 27.—június 1. között.			1918. június 3—8. között.		
	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon
		kicsinyben			kicsinyben	
a) Édesvízi élő hal.						
Ponty, nagy	1600—1800	1800—2000	} 1200—2000	1600—1800	1800—2000	} 1200—2000
" kicsiny	1400—1500	1400—1800		1400—1500	1400—1800	
Harcsa, nagy	1900—2000	2400—2600	} 2400—2600	1900—2000	2400—2600	} 2000—2400
" kicsiny	1800—1800	2000—2200		1800—1800	2000—2200	
Csuka, nagy	—	1800—1800	} —	—	2000—2000	} —
" kicsiny	—	1500—1500		—	1800—1800	
Fogassüllő, dunai	—	—	—	—	—	—
Kárász	600—1000	900—1400	700—1000	600—1000	900—1200	700—1000
Czompó	1000—1200	1100—1600	1000—1200	1000—1200	1100—1600	1000—1200
Márna	—	1600—1800	—	—	1600—1800	—
Keszeg	—	1500—1500	—	—	1600—1600	—
Pisztráng	—	3000—3000	—	—	3000—3000	—
Kecsege, nagy	—	—	—	—	—	—
" kicsiny	—	—	—	—	—	—
Apró kevert hal	—	—	1200—1200	—	—	1200—1200
b) Édesvízi jegelt (nem élő).						
Ponty, nagy	1100—1300	1300—1600	} 700—1000	—	1300—1600	} 700—1600
" kicsiny	500—1100	900—1300		1100—1100	1000—1400	
Harcsa, nagy	1900—2000	2200—3000	} 1600—2400	—	2200—3000	} 1600—2400
" kicsiny	1600—1900	1400—2000		1700—1900	1400—2000	
Csuka, nagy	—	1400—1600	} —	—	1400—2000	} 1200—1200
" kicsiny	—	1100—1400		—	1100—1400	
Fogassüllő, dunai	1800—2800	2400—2600	—	—	2600—2800	—
" balatoni nagy	—	—	2000—2000	2000—2800	—	2000—2000
" " kicsiny	—	—	—	—	—	—
Keszeg, balatoni	—	—	—	—	—	—
Garda, balatoni	—	—	—	—	—	—
Kárász	500—800	700—1000	400—800	500—800	800—1000	400—800
Czompó	—	900—1000	900—900	—	900—1000	900—900
Márna	—	1000—1400	—	—	1000—1400	1600—1600
Keszeg	—	600—1000	—	—	600—1000	500—600
Pisztráng	—	—	—	—	—	—
Lazac, rajnai	—	—	—	—	—	—
Kecsege, nagy	2000—2400	2600—3000	1800—2400	2200—2400	2600—3000	1800—2400
" kicsiny	1600—2000	2200—2400	—	1800—2000	2200—2600	—
Söreg	—	—	—	—	—	—
Viza	—	—	—	—	—	—
Apró, kevert hal	—	500—700	400—600	—	500—700	400—800
c) Rák.						
Folyami rák, nagy 1 darab	—	—	—	—	—	—
" " kicsiny 1 "	—	—	—	—	—	—

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és bir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

őszí és tavaszí szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllöt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkal szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd.